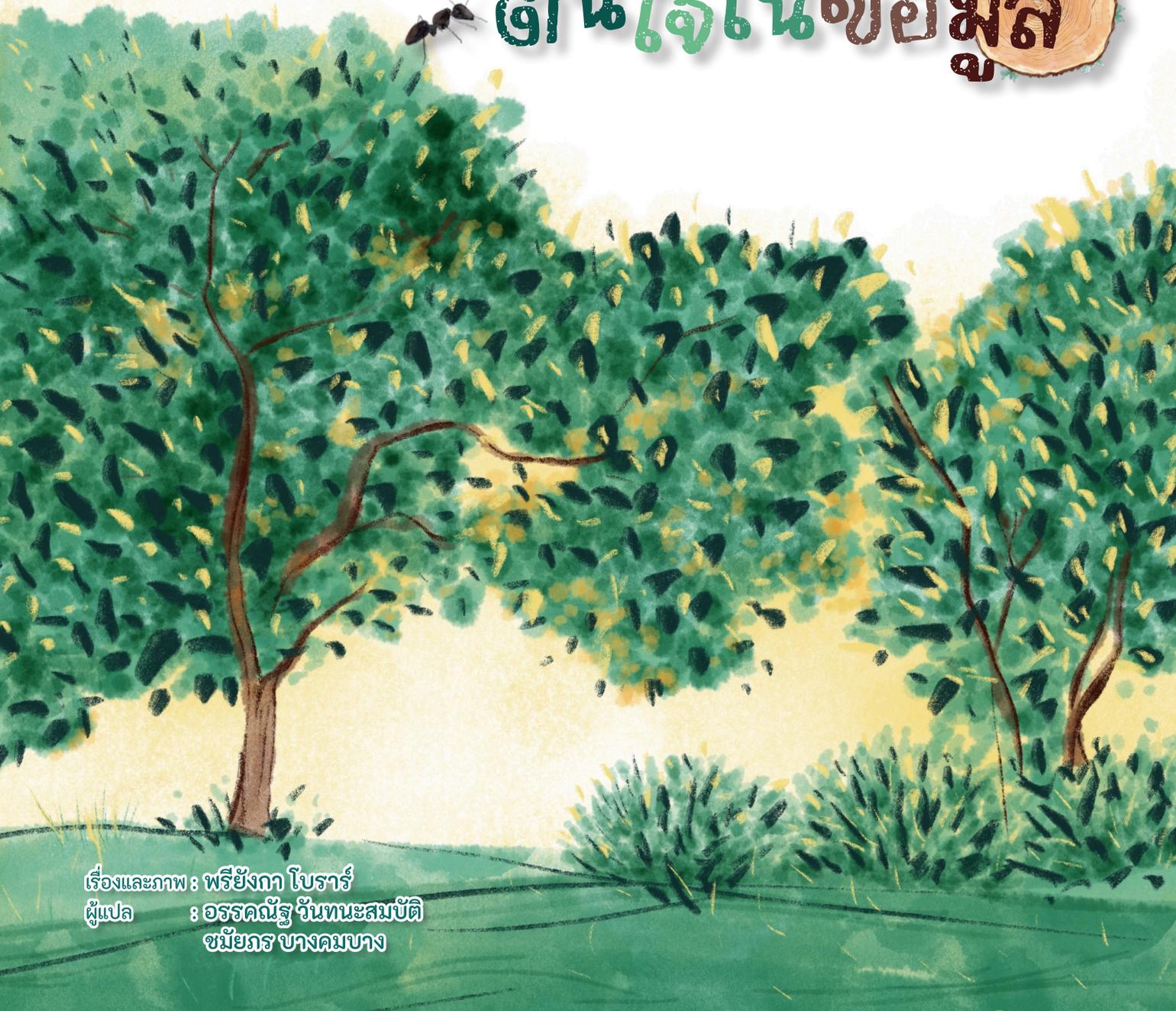

ต้นใจในข้อสมถ

เรื่องและภาพ : พริยงกา ไบราร์
ผู้แปล : อรรคนัฐ วันทนะสมบัติ
ชัยภทร บางคมบาง

ต้นไม้ใจในซ้อมูล

เรื่องและภาพ : 프리ยงกา โบราร์
ผู้แปล : อรรคณัฐ วันทนะสมบัติ
ชัยภัทร บางคมบาง

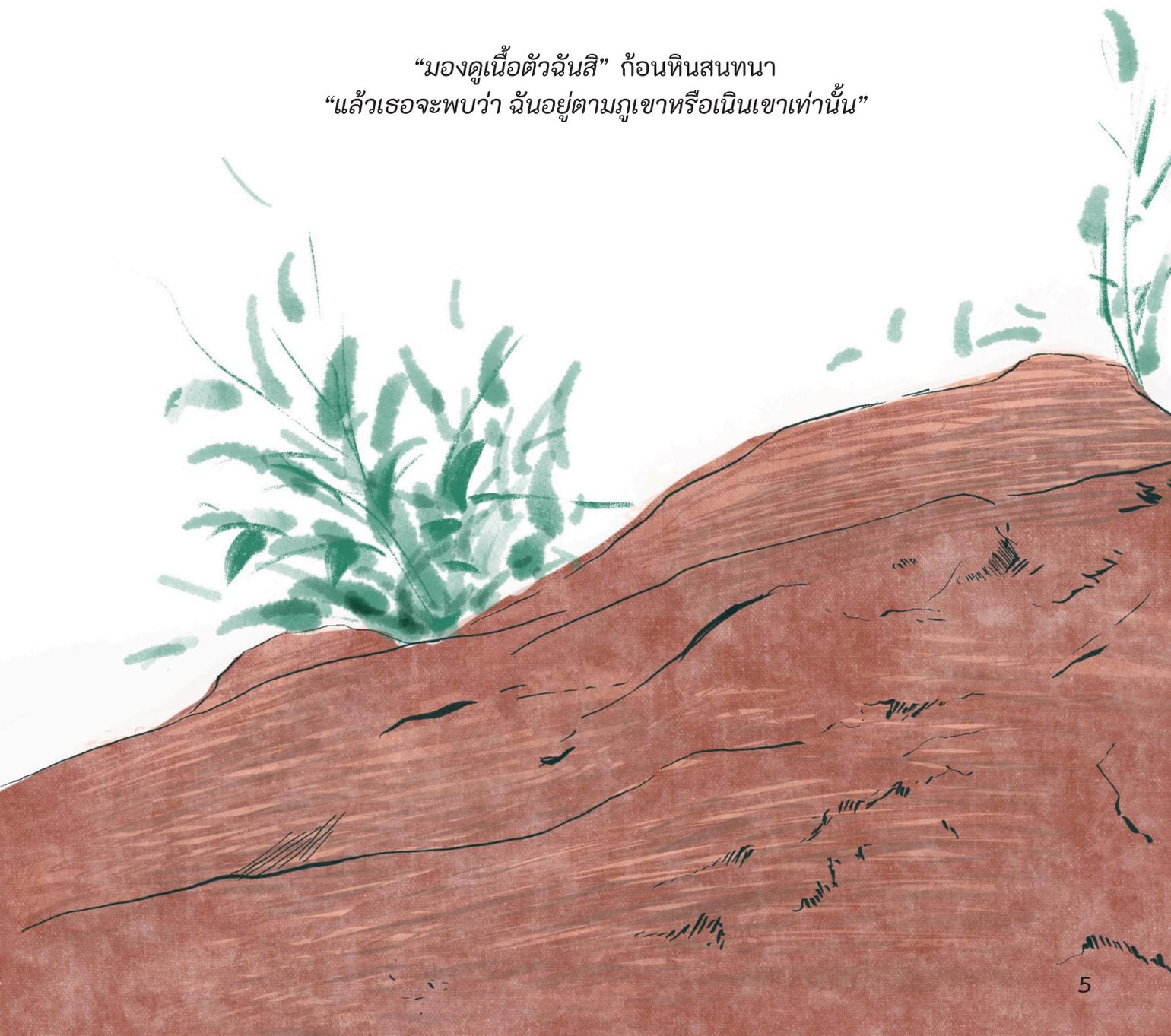

ฉันตื่นจากฝัน
พลันพบพฤษภไพโรรายล้อม
นึกไม่ออกว่าทำไมฉันมาอยู่ที่นี่
ที่นี่คือที่ไหน
และฉันมาอยู่ที่นี่ได้อย่างไร

มีก้อนหินก้อนหนึ่งตรงหน้า
ฉันถามก้อนหินว่า “ที่นี่ที่ไหน”

“มองดูเนื้อตัวฉันสิ” ก้อนหินสนทนา
“แล้วเธอจะพบว่า ฉันอยู่ตามภูเขาหรือเนินเขาเท่านั้น”

“โนน หมา มันอาจช่วยบอกเธอได้ว่า อะไรคืออะไร”

หมาเชิดจมูกฟูดพิด “ฉันคุ้นกับกลิ่นนี้มาก เหมือนเป็นอาณาจักรของฉันเลย
อ้อ คล้าย ๆ ได้กลิ่นป่ารอบ ๆ นี้ด้วย”

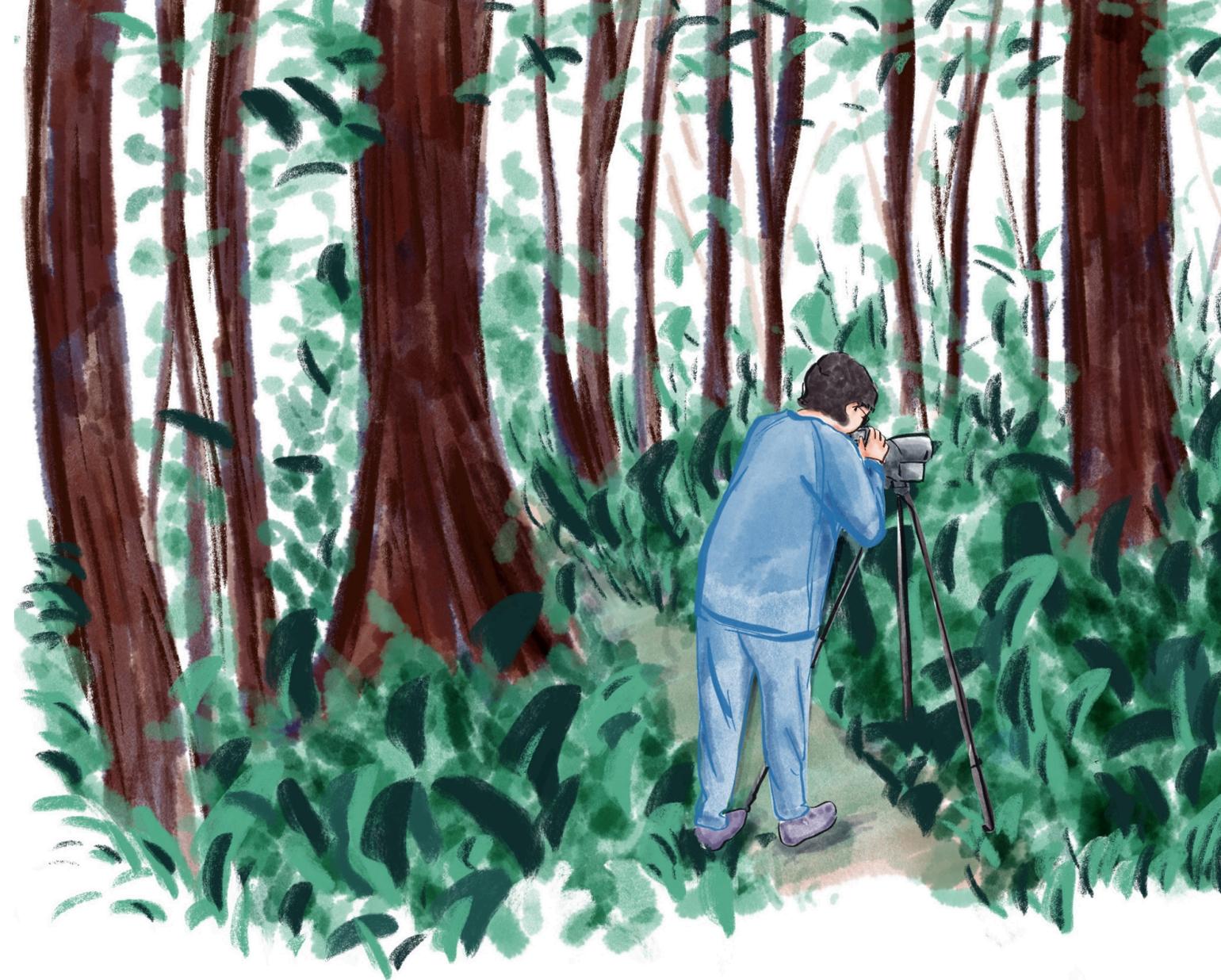
“ซ้าก่อน ฉันได้กลิ่นบางอย่างลอยมา
เป็นกลิ่นของฝูงแกะที่กำลังเดินมาทางนี้”

ฉันหันไปถามคนเลี้ยงแกะว่า
“ที่นี่คือที่ไหนกันนะ”

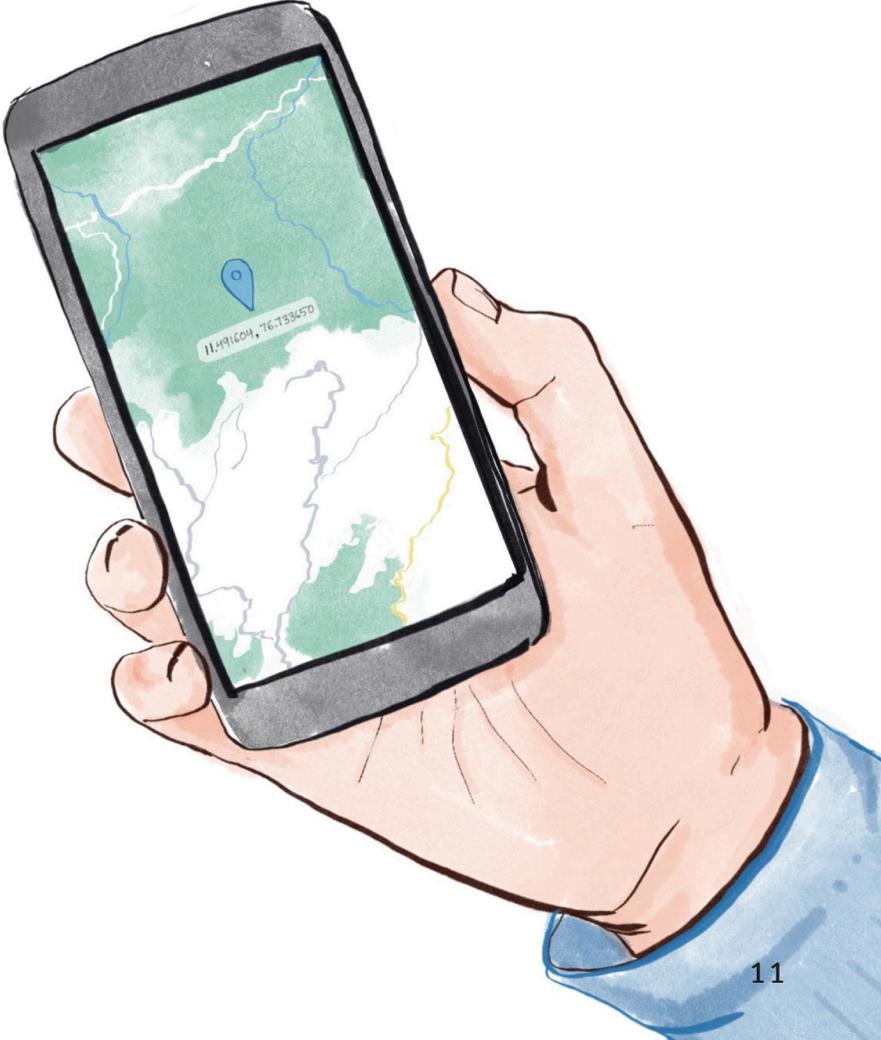

“เราอยู่ใกล้ ๆ ป่าศักดิ์สิทธิ์
เธอลองเดินตามรอย
ที่ฝูงแกะเคยเดินเล็มหญ้าไป
เธอจะไปถึงที่นั่น”

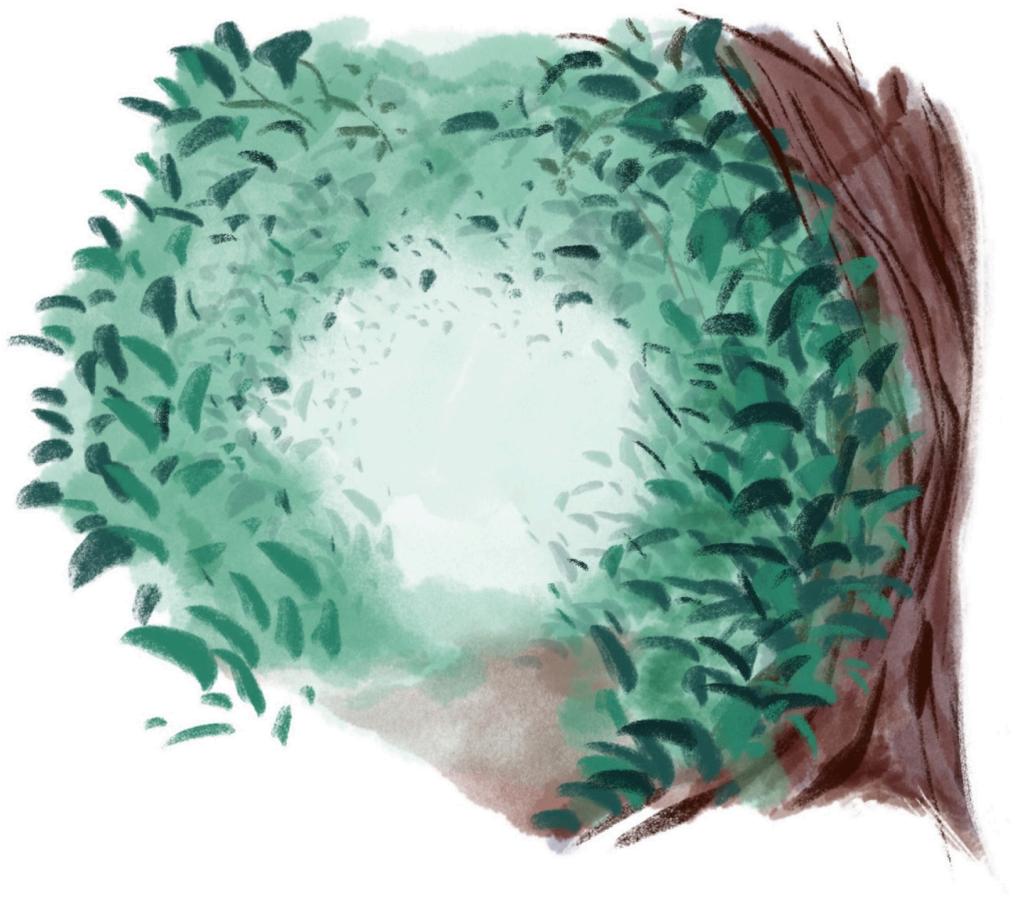
ฉันก็เลยเดินตามทางที่ฝูงแกะเคยเดิน
ระหว่างทาง ฉันพบกับนักสำรวจหญิงคนหนึ่ง
เธอกำลังยืนส่องต้นไม้อยู่ ฉันถามว่า “เราอยู่ที่ไหนกันนี่”

เธอหยิบอุปกรณ์ชิ้นหนึ่งออกมา
ชี้ตำแหน่งของเราในแผนที่
แล้วบอกว่า “ที่นี่คือเขตป่าคุ้มครอง”

ข้อมูลอยู่รอบตัวเรา ทุกสิ่งที่เราสังเกต
เห็น รู้สึก สัมผัส หรือบันทึกได้
ล้วนเป็นข้อมูลทั้งสิ้น
เสียง ฟันผิว ลวดลาย กลิ่น
ทั้งหมดนี้คือร่องรอยของข้อมูล

ข้อมูลดิจิทัลสามารถส่งต่อข้ามอุปกรณ์ได้ง่าย
แต่เราควรเพิ่มรายละเอียดแวดล้อม
เพื่อให้ข้อมูลเหล่านั้นมีความหมาย

ฉันก้าวเดินต่อไป
คล้ายกับว่ากำลังเดินออกจากความฝัน
ก้าวช้า ๆ ไปตามความรู้สึก
ราวกับว่าไม่มีกาลเวลา

ฉันหยุดพักใต้ต้นไม้ต้นหนึ่ง
ยกมือขึ้นเกาหัว เกิดคำถามขึ้นในนาทีนั้นว่า
“วันนี้เป็นวันอะไรนะ”

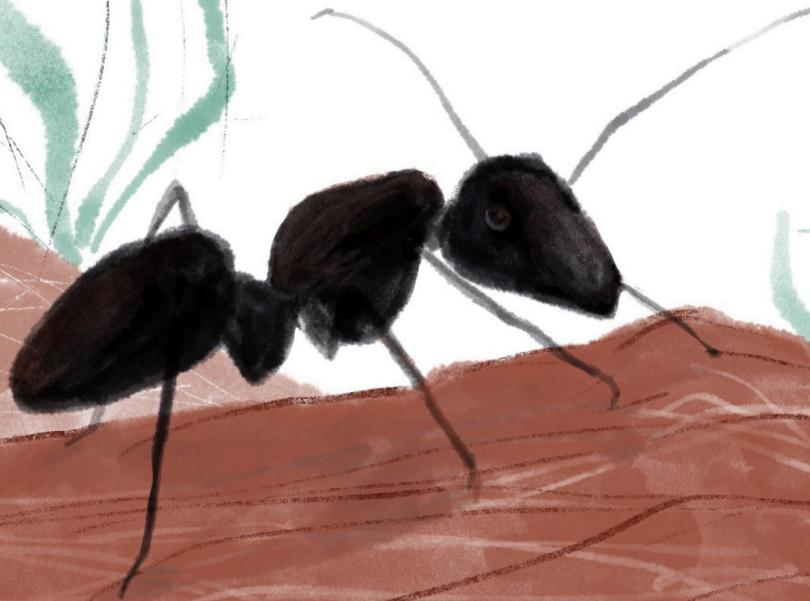

”วันในฤดูร้อนนะสิ” ต้นไม้ตอบ
“ฉันตามรอยเวลาได้ และเก็บบันทึก
วันเวลาไว้ในแก่นไม้ของฉัน”

“มาดูนี่สิ
เห็นวงแหวนนี้มั้ย-วงหนึ่งก็คือหนึ่งปี
สีเข้ม ๆ นั้นเกิดในวงฤดูร้อน
ส่วนสีที่อ่อนกว่า นั่นคือฤดูใบไม้ผลิ”

“ถ้านับวงพวกนี้
เธอก็จะรู้ว่าฉันอายุเท่าไร
ฉันอายุ....”

“ฝนกำลังจะตกแล้วละ...” มดตัวหนึ่งพูดแทรกขึ้นมา
“อย่าเสียเวลาเลยเด็กน้อย ไปหาที่หลบฝนเถอะ”

“ฉันรู้สึกได้จากอากาศรอบตัว
ฉันต้องรีบไปปิดรัง ก่อนที่น้ำจะท่วม”

“ใช่แล้ว ฝนกำลังจะตกแน่ ๆ”

ชายคนหนึ่งที่ได้ยินบทสนทนา บอกกับฉัน

“คุณพวกนั้นสิ พวกมันบินต่ำมาก
เป็นสัญญาณว่าฝนกำลังจะตก
ฉันต้องไปหาที่กำบังแล้ว”
เขาพูดแล้วก็รีบจากไป

ขณะนั้นเอง
ฉันเห็นครูคนหนึ่งเดินตรงเข้ามา
เขาหยุดถามฉันว่า
ฉันมาทำอะไรอยู่คนเดียวตรงนี้
ฉันยังงุนงงอยู่ เลยถามกลับไปว่า
“วันนี้เป็นวันอะไรคะ”

ครูดูนาฬิกาข้อมือแล้วตอบว่า
“วันนี้เป็นวันที่ 30 กรกฎาคม แล้วนะ
สัปดาห์หน้าโรงเรียนก็จะเปิดแล้ว”

“หนูมาทำอะไรที่นี่ล่ะ
บ้านของหนูอยู่ที่ไหน”

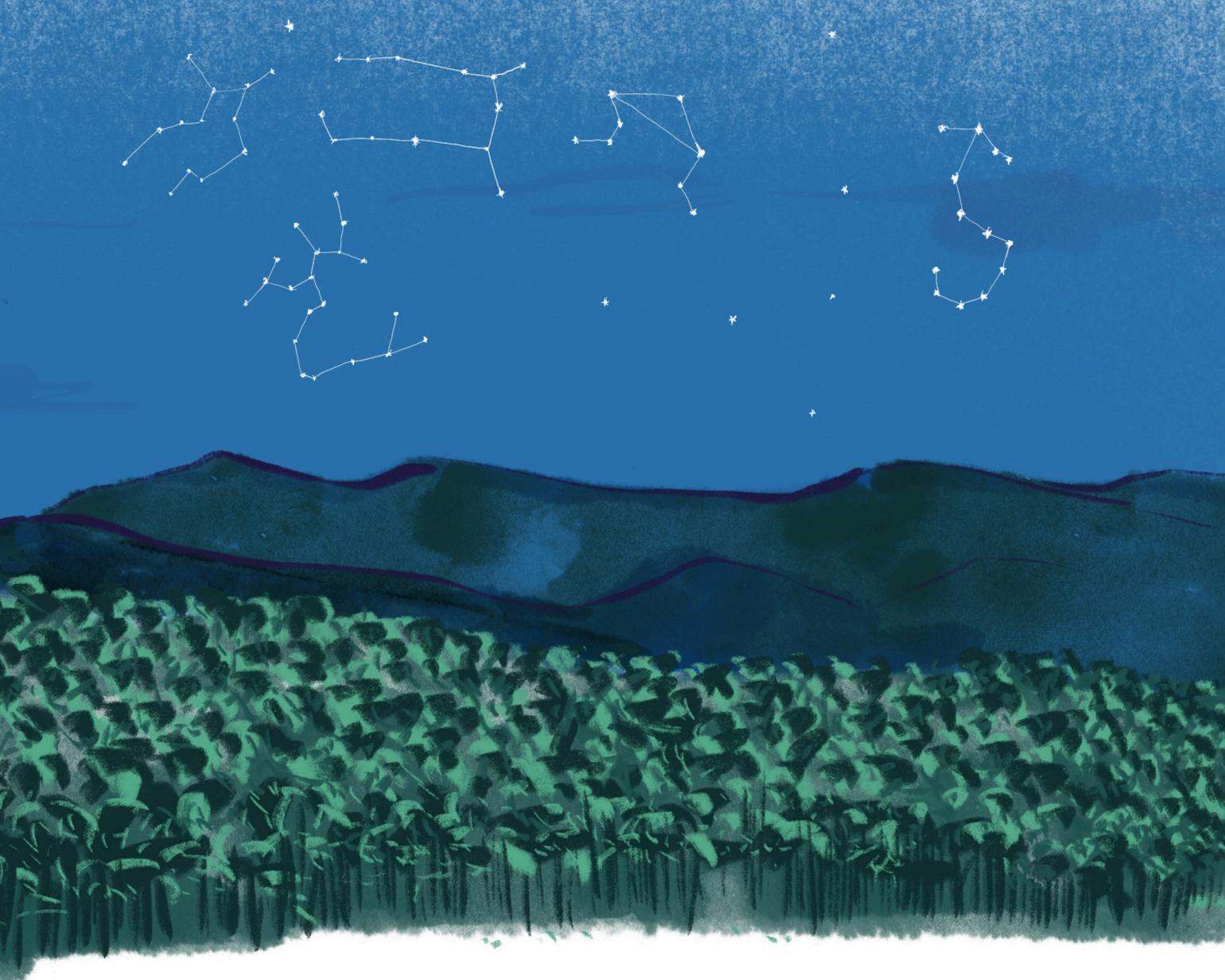

“บ้านฉันอยู่ที่ไหน ฉันจำไม่ได้
ฉันจำไม่ได้แม้กระทั่งว่า ฉันคือใคร”
ครูชวนฉันเดินไปที่หมู่บ้านด้วยกัน
เพื่อที่นั่นจะมีคนบอกได้ว่า ฉันคือใคร

มีหลายวิธีในการสังเกตและแสดงข้อมูล
ขึ้นอยู่กับว่าใครกำลังมองมัน
และมองอย่างไร
วิธีการที่เรารับรู้ และเข้าใจข้อมูล
จึงอาจแตกต่างกันไปตามมุมมองที่แต่ละคนมี

เราเดินไปถึงหมู่บ้านของครู ตอนนั้นเริ่มจะมีดแล้ว
ฉันมองขึ้นไปบนฟ้า และถามดวงดาวว่า “ฉันคือใคร”

ดวงดาวเปล่งประกายเด่นระบ่ำ และปรากฏเป็นรูปร่างต่าง ๆ
“เมื่อเธอเกิด ท้องฟ้าคงเป็นแบบนี้แหละ พระอาทิตย์อยู่ในราศีพิจิก พระจันทร์อยู่ในราศีสิงห์ เธอ...”

เราชะงักเมื่อเจ้าหน้าที่ป่าไม้เดินเข้ามาหา
ครูบอกกับเขาว่า กำลังช่วยตามหาบ้านให้ฉัน
เจ้าหน้าที่ป่าไม้หยิบอุปกรณ์ที่มีกล้องถ่ายรูป
แล้วสแกนใบหน้าของฉัน

“ฉันเจอข้อมูลเลขบัตรประชาชนของเธอแล้ว”
เขาบอก ขณะคลิกหน้าจอ
“ขอคุณที่อยู่สักครูนะ”

เจ้าหน้าที่พยายามคลิกที่หน้าจอหลายครั้ง
แต่เขาคลิกเท่าไร
ก็ไม่พบที่อยู่ของฉัน

ในขณะนั้นเอง หญิงชราคนหนึ่งก็โผล่มาพอดี
เธอสังเกตเห็นเสื้อผ้าและรูปร่างหน้าตาของฉัน
แล้วพูดว่า

“ฉันรู้จักหมู่บ้านของเด็กคนนี้ ฉันจะพาเธอกลับบ้านเอง”

การแบ่งปันข้อมูลอย่างร่วมมือกัน
ช่วยให้เรามองเห็นภาพรวมได้ชัดเจนขึ้น
และตัดสินใจได้ดียิ่งขึ้น
การแบ่งปันข้อมูลร่วมกันอย่างเป็นธรรมชาติ
ยังช่วยให้เราเดินหน้า
ไปสู่ “ภูมิปัญญาาร่วม” ที่ทุกคนมีส่วนร่วม

ขอบคุณ PCC แห่งมหาวิทยาลัยนิวสคูล ที่มอบพื้นที่การเรียนรู้ดี ๆ ให้ฉัน
ระหว่างการเข้าร่วมเป็นนักวิจัยของสถาบันสหกรณ์เพื่อเศรษฐกิจดิจิทัล
(Institute for the Cooperative Digital Economy - ICDE) ระหว่างปี พ.ศ. 2566-2567
ซึ่งเป็นแรงบันดาลใจให้เกิดหนังสือเล่มนี้

-พริยงกา โบริร์-

ดูสร้างสุข เพื่อการอ่านสร้างสุข

เด็ก ๆ ในโลกยุคใหม่ ทั้ง Gen Z (พ.ศ. 2538-2552) ที่เป็นชาวดิจิทัลโดยกำเนิด Gen Alpha (พ.ศ. 2553-2567) ที่เข้าสู่โลกเสมือนจริงและเทคโนโลยีขั้นสูง และล่าสุด Gen Beta (พ.ศ. 2568 เป็นต้นไป) ถูกคาดการณ์ว่าเติบโตมากับ AI อยู่ร่วมกับเทคโนโลยี มีข้อมูลดิจิทัลแทรกอยู่แทบทุกมิติของชีวิต ตั้งแต่ที่บ้าน สถานศึกษา ชุมชน และสังคมวงกว้าง เรียกว่า ข้อมูลชีวิตถูกบันทึกเป็นดิจิทัลตั้งแต่ยังไม่รู้ตัว

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ ฌอง เพียเจต์ (Jean Piaget) อธิบายว่า ช่วง Preoperational Stage เด็กเรียนรู้ผ่านการสังเกต การเปรียบเทียบ และการใช้สัญลักษณ์ เช่น ภาษา ภาพ และเรื่องเล่า นิทานจึงยังเป็นสื่อที่เหมาะสมในการนำเสนอข้อมูลพื้นฐาน เพื่อช่วยให้เด็กสามารถเชื่อมโยงข้อมูลกับประสบการณ์จริงได้อย่างเป็นธรรมชาติ

แนวคิดของ เลฟ วิกอตสกี (Lev Vygotsky) ยิ่งเน้นบทบาทของการเรียนรู้ พัฒนาการทางสติปัญญา ผ่านปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การใช้ภาษา และการชี้แนะจากผู้ใหญ่หรือผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่า นิทานจึงเป็นเครื่องมือทางวัฒนธรรมที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างเด็กและผู้ใหญ่ และสิ่งแวดล้อมรอบตัว

เมื่อโลกสมัยใหม่ขับเคลื่อนด้วยข้อมูลและเทคโนโลยี เด็กที่เติบโตท่ามกลางข้อมูลข่าวสารจากสื่อหลากหลายรูปแบบ ยิ่งต้องการการส่งเสริมทักษะและกระบวนการเรียนรู้ข้อมูลตั้งแต่วัยเยาว์ ทั้งการสังเกต การจำแนก การจัดกลุ่ม การตั้งคำถาม และการใช้ข้อมูลอย่างมีเหตุผล ฯลฯ ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันข้อมูล (Data Literacy และ Information Literacy) ในอนาคต

ครอบครัวจึงต้องเตรียมพร้อมในการโอบอุ้มให้เด็กเข้าถึงความอ่อนโยน ซึมซับคุณค่า ภูมิปัญญา และความหมายแห่งชีวิต ที่สอดคล้องกับธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็ก ไปพร้อม ๆ กับการเรียนรู้ในวิถีใหม่ เด็ก ๆ ของเราจึงจะเติบโตเป็นพลเมืองโลกที่มีหัวใจของความเป็นมนุษย์

สุดใจ พรหมเกิด

ผู้จัดการแผนงานยุทธศาสตร์สร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน สสส.

จากผู้แปล

ไม่มียุคใดที่ “ข้อมูล” จะสำคัญเท่ายุคปัจจุบัน ยุคที่เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์เข้ามามีบทบาทในแทบทุกบริษัทของชีวิตมนุษย์ คำกล่าวที่ว่าโลกยุคนี้ขับเคลื่อนด้วยข้อมูลจึงไม่ใช่เรื่องเกินจริง เพราะปัญญาประดิษฐ์จำนวนมากตั้งอยู่บนการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลมหาศาล

อย่างไรก็ดี เมื่อพูดถึง “ข้อมูล” เรามักนึกถึงเพียงข้อมูลในรูปแบบดิจิทัล แต่หนังสือ *ตื่นใจในข้อมูล : Waking Up to Data* ของพริยงกา โบราร์ ชวนให้เราขยายความหมายของข้อมูลให้กว้างและลึกกว่าเดิม ข้อมูลอยู่รอบตัวเราในสิ่งที่สังเกตได้ สัมผัสได้ หรือบันทึกได้ ตั้งแต่เสียง กลิ่น ลวดลาย ไปจนถึงร่องรอยต่าง ๆ และเมื่อข้อมูลถูกวางลงในบริบทที่เหมาะสม เราจึงจะ “อ่าน” มันได้อย่างมีความหมาย

ผมและพริยงกาเป็น ICDE Fellow ซึ่งเป็นโครงการของ The New School ในรุ่นเดียวกัน เมื่อผมได้เห็นงานของเธอเป็นครั้งแรก ผมรู้สึก “ตื่นใจ” เป็นล้นพ้น พริยงกาเลือกที่จะใช้หนังสือภาพเป็นเครื่องมือในการทำให้คนทุกวัย สามารถเข้าใจความหมายของ “ข้อมูล” ซึ่งเป็นคำใหญ่โตแห่งยุคสมัยได้ง่ายขึ้น สำหรับผมงานชิ้นนี้ช่วยให้เราเข้าใจทั้งความหมายและความสำคัญของข้อมูล ในฐานะสารตั้งต้นของทั้งปัญญามนุษย์และปัญญาประดิษฐ์

หนังสือสำหรับเด็กเล่มนี้ จะพาเราไปหาคำตอบว่าข้อมูลคืออะไรและมีความหมายต่อเราอย่างไร ผมหวังว่าผู้อ่านจะ “ตื่นใจ” กับข้อมูลรอบตัว และเข้าใจข้อมูลอย่างละเอียดลึกซึ้งขึ้น เช่นเดียวกับเมื่อครั้งที่ผมได้อ่านหนังสือเล่มนี้เป็นครั้งแรกนะครับ

อรรถณัฐ วันทนะสมบัติ

ผู้แปล

เล่นสร้างสุข กิจกรรม : "ยอดนักสืบ"

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้เด็กเข้าใจว่า “ข้อมูล” คือสิ่งที่เราสังเกตเห็น สัมผัส หรือได้ยิน (เหมือนในหนังสือ)
2. ฝึกทักษะการสังเกตและการสื่อสารบอกลักษณะของสิ่งของ

อุปกรณ์

1. “ถุงปริศนา” (ถุงผ้าหรือกล่องกระดาษที่ไม่เห็นของข้างใน)
2. สิ่งของที่มีลักษณะต่างกันชัดเจน 3-5 อย่าง (เช่น ก้อนหิน ขรุขระ, ตุ๊กตานุ่ม ๆ, ไข่ไม้แห้ง, กระจัง, หรือส้ม)
3. การ์ดรูปภาพ (ถ้ามี) หรือวาดรูปสิ่งของนั้น ๆ ลงบนกระดาษ

วิธีเล่น

ขั้นที่ 1 : ข้อมูลคืออะไร? (5 นาที)

- ขวนเด็ก ๆ คอยสั้น ๆ โดยยกตัวอย่างจากหนังสือว่า “ทำไมเด็กผู้หญิงในเรื่องถึงรู้ว่าอยู่บนภูเขา? (ตัวอย่างคำตอบเช่น เพราะก้อนหินบอกว่า ฉันขรุขระ ฯลฯ)”
- สรุปลให้เด็กฟังว่า ข้อมูล (Data) ก็คือ “คำใบ้” ที่เราได้จากการมองเห็น การสัมผัส-จับต้อง หรือการฟังนั่นเอง

ขั้นที่ 2 : เกมทายใจจากข้อมูล (15 นาที)

- ขออาสาสมัครเด็กหนึ่งคน มอบภารกิจเป็น “นักสืบ” ล้วงมือลงไปในถุงปริศนา (วางกติกาห้ามแอบดู!)
- นักสืบบอก “ข้อมูล” ที่สัมผัสได้ให้เพื่อน ๆ ในกลุ่มฟัง เช่น “มันเย็น ๆ”, “มันขรุขระ”, “มันแข็ง” หรือ “เขย่าแล้วมีเสียง”
- เพื่อน ๆ ที่เหลือช่วยกันทายจาก “ข้อมูล” ที่ได้รับจากเพื่อนว่า สิ่งของในถุงคืออะไร
- เมื่อทายถูก ให้เฉลยโดยการหยิบของออกมา แล้วถามว่า “นอกจากสัมผัสแล้ว เราเห็นข้อมูลอะไรจากของชิ้นนี้อีกไหม?” (เช่น สี, รูปทรง)

ขั้นที่ 3 : ค้นหาข้อมูลรอบตัว (10 นาที)

- ให้เด็ก ๆ ลองมองไปรอบห้อง แล้วเลือกสิ่งของมา 1 อย่าง แต่ห้ามบอกชื่อ
- ให้เด็ก ๆ บอก “ข้อมูล” ของสิ่งนั้นมา 2 อย่าง (เช่น สีเขียว และมิกกลิ่นหอม) แล้วให้เพื่อนทายว่าคืออะไร

ชวนคิดชวนคุย

- ผู้นำกิจกรรมชี้ชวนให้เด็กสะท้อนถึง “ทุกอย่างรอบตัว อาทิสีเสียง กลิ่น ลักษณะ สี สัน ฯลฯ ทั้งหมดคือ ข้อมูล ที่ช่วยให้เด็ก ๆ เข้าใจโลกรอบตัวเหมือนเด็กผู้หญิงในนิทาน”
- ขวนเด็ก ๆ ออกแบบกิจกรรมโดยใช้ร่างกายส่วนต่าง ๆ มาถ่ายทอดเป็นภาพวาด, งานปั้น และพูดคุยแลกเปลี่ยนกัน

เรื่องและภาพ :
พริยงกา โบราร์ (Priyanka Borar)
priyankaborar@gmail.com

ศิลปินและนักออกแบบชาวอินเดีย ทำงานบนจุดตัดระหว่างเทคโนโลยีและสังคม

ฉันมุ่งมั่นที่จะทำให้ทุกคนสามารถเข้าถึงเทคโนโลยี โดยเฉพาะกลุ่มคนชายขอบและชุมชนที่อยู่ห่างไกล งานของฉันมีทั้งที่เป็นงานพิมพ์และงานสื่อดิจิทัล

ฉันเชื่อว่าหนังสือภาพและงานเรื่องเล่าเชิงกราฟฟิกเป็นวิธีการที่ดีในการทำความเข้าใจเรื่องที่ซับซ้อนและสร้างการมีส่วนร่วมของผู้คนได้

ผู้แปล : **อรรคณัฐ วันทะสมบัติ**

อดีตวิศวกรเครื่องกลที่ผันตัวมาเป็นนักวิจัยทางสังคมศาสตร์ ปัจจุบันเป็นหัวหน้ากลุ่มวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมสมานฉันท์และเศรษฐกิจถ่วงถึงแห่งเอเชียสถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้แปล : **ชัมยักร บางคมบาง**
ศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ ปี 2557

ชัมยักร บางคมบาง (แสงกระจ่าง) นักวิจารณ์อิสระ นักเขียนทั้งสารคดี กวีนิพนธ์ เรื่องสั้น และนวนิยายมีผลงานรวมเล่มแล้ว 95 เล่ม

ได้รับการประกาศเกียรติคุณให้เป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ ประจำปี 2557

ปัจจุบัน ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการกองทุนศรีบูรพา ยังเขียนหนังสือและทำกิจกรรมวรรณกรรมสม่ำเสมอ

หนังสือเดินทางสร้างสุขเพื่อเด็กปฐมวัย

ต้นไม้ใจในข้อ มูล

เรื่องและภาพ : พริยงกา โบราร์

ผู้แปล : อรรถคนัฐ วันทนะสมบัติ ชมัยภร บางคมบาง

บรรณาธิการ : สุดใจ พรหมเกิด

ผู้ช่วยบรรณาธิการ : สิริวัลย์ เรื่องสุรัตน์

คณะทำงานขับเคลื่อนสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน :

หทัยรัตน์ พันดาวงษ์ สิริวัลย์ เรื่องสุรัตน์ ชัยวัฒน์ คงคาลิหมื่น สิริภรณ์ ชาวหน้าไม้ นิตยา หอมหวาน

อัสรี ปาเกร์ ธัญรี ทองชุม นิคาร์ตัน อำนาจอนันต์ จันทิมา อินจร ปวรุตม์ สุวรรณวุฒิชัย

รูปเล่ม : ปาจริย์ พุทธเจริญ

พิมพ์ครั้งที่ 1 : กุมภาพันธ์ 2569

จำนวนพิมพ์ : 2,000 เล่ม

จัดพิมพ์และเผยแพร่ : มูลนิธิสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน ร่วมกับ

กลุ่มวิจัยนวัตกรรมเพื่อสังคมสยามฉันทและเศรษฐกิจถ่วงถึงแห่งเอเชีย

copyright@2569 มูลนิธิสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน

พิมพ์ที่ : บริษัท กู๊ดเฮด พรินท์ติ้ง แอนด์ แพคเกจจิ้ง กรุป จำกัด

โทรศัพท์ : 0 2136 7042

ISBN : 978-616-8279-59-5

แผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน สสส.

บริหารงานโดย “มูลนิธิสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน” ได้รับการสนับสนุนจาก สำนักสร้างเสริมระบบสื่อและสุขภาวะทางปัญญา (สำนัก 11) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ดำเนินงานประสานกลไก นโยบาย และปัจจัยขยายผลจากทั้งภาครัฐ ภาคประชาสังคม และภาคเอกชน ให้เอื้อต่อการสร้างเสริมพฤติกรรมและวัฒนธรรมการอ่าน ให้เข้าถึงเด็กและครอบครัว เพื่อร่วมสร้างสังคมสุขภาวะ

ร่วมสนับสนุนการขับเคลื่อนนโยบาย โครงการ และกิจกรรม เพื่อสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่านสู่สังคมสุขภาวะ ได้ที่ **มูลนิธิสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน** 476 ซอยจรัญสนิทวงศ์ 67 แยก 3 ถนนจรัญสนิทวงศ์ แขวงบางพลัด เขตบางพลัด กรุงเทพฯ ๑0700 โทร : 0-2424 4616 โทรสาร : 0-2881 1877 E-mail : happy2reading@gmail.com Website : www.happureading.in.th

สนับสนุนเผยแพร่ “ตื่นใจในข้อมูล” โดย

สถาบันเอเชียศึกษา
INSTITUTE OF ASIAN STUDIES
Chulalongkorn University

</issie>
INSTITUTE FOR SOCIAL SOLIDARITY AND INCLUSIVE ECONOMY IN ASIA

ตื่นใจในข้อมูล

พริยงกา โบราร์ รั้งสรรคืบทกร็อย่างอ่อนโยนและงดงาม
ด้ว้ความเครพต่อข้อมูล ท่ามกลางชุมชนป่าไม้ชนบทของอินเดีย

อาร์ เทรเบอร์ โชลซ์ (R. Trebor Scholz)
ผู้อำนวยการและผู้ก่อตั้ง Platform Cooperativism Consortium (PCC)
มหาวิทยาลัยเดอเนิวสคูล นิวยอร์ก

สามารถดาวน์โหลดหนังสือได้ที่
ธนาคารหนังสือเพื่อเด็กปฐมวัย
www.happyreading.in.th

